

Landsbygds- och
infrastrukturdepartementet
li.remissvar@regeringskansliet.se

Remiss om inriktningsunderlag inför infrastrukturplaneringen för perioden 2026–2037

Er beteckning: LI2023/02737

Sammanfattning

Länsstyrelsen delar synen att det mest avgörande för transport-systemets funktion är att utnyttja och förvalta den existerande infrastrukturen på ett effektivt sätt. Länsstyrelsen delar även slutsatsen att det är positivt ur miljösynpunkt att bibehålla dagens funktionalitet och att återta eftersatt underhåll.

Det är vidare positivt och nödvändigt för utvecklingen i Dalarnas län och i synnerhet för landsbygden att Trafikverket satsar på underhåll. Samtidigt är det viktigt att nödvändiga investeringar inte fortsätter att skjutas på framtiden. Länsstyrelsen förordar den högsta ramnivån på 20% i Trafikverkets förslag på medelsfördelning.

Länsstyrelsen menar att även behoven från besöksnäringen och de krav den gröna omställning ställer behöver vara underlag som vägs in i infrastrukturplaneringen, något som enligt vår mening inte tas tillräcklig hänsyn till i dagens inriktningsunderlag. Dalarna är Sveriges fjärde största besöksmål, Sälenområdet är världens fjärde största alpina destination och i länet har näringslivet flera stora investeringar på gång, exempelvis Hitachi som har fått Sveriges genom tiderna största exportorder. För att hantera utvecklingen med ett påtagligt stort antal besökare, arbetspendling och godstransporter behöver dessa behov utgöra en tydlig delmängd i inriktningsunderlaget. Om det inte sker så riskerar infrastrukturen att bli ett reellt hinder för en hållbar utvecklingen i länet.

Länsstyrelsen kan inte utläsa vilka konkreta steg Trafikverket föreslår i inriktningsunderlaget för att uppfylla hänsynsmålet inom det transportpolitiska målet.

Länsstyrelsens synpunkter på inriktningsunderlaget

2. Transportsystemet – nuläge och utveckling

I Dalarnas län är utvecklingen av transportsystemet av avgörande vikt. Vi ser att Dalarna har stora förutsättningar att bidra till samhällsekonomin och den gröna omställning genom den utveckling som nu sker i länet.

Sveriges export är beroende av att det här finns en väl utbyggd och pålitlig infrastruktur för transport av råvaror och produkter som produceras här eller som transporteras genom länet vidare till gränsöverskridande transporter. Det är därför avgörande att stråkperspektivet beaktas i den större helheten.

I länet finns det flera påbörjade och pågående större investeringar inom industrin och besöksnäringen. Bland annat har Hitachi Energy i Ludvikas en exportorder på 147 miljarder kronor, det är den största i svensk industrihistoria. I både Sälen och Idre är besöksnäringen redan stor och utbyggnaden av boendekapaciteten pågår kontinuerligt. I dagsläget färdas cirka 100 000 besökare varje vecka bara till och från Sälenområdet på vägar som är anpassade för kommunens ordinarie befolkning som är ca 10 000 personer.

Infrastrukturen i Dalarna är inte på ett rimligt sätt dimensionerad utifrån rådande och förväntade behov, särskilt med tanke på den gröna omställningen av industrin, kompetensförsörjning, besöksnäringen samt de behov nyetableringen av regementet i Falun, Försvarsmaktens skjutfält i Älvdalen och Försvarsmaktens ökade verksamhet i övrigt kommer ge upphov till. Förbättrade pendlingsmöjligheter och större arbetsmarknadsregioner skulle underlätta, både genom att koppla samman befintliga resurser och att öka attraktiviteten. I dag bidrar utvecklingen av infrastrukturen inte till utvecklingskraft i länet, utan den är tvärtom hämmande i flera avseenden. De viktigaste stråken i länet, till omgivande regioner och utomlands – är underförsörjda vad gäller pendlingsmöjligheter, utbud av klimatsnåla och energieffektiva transporter samt möjlighet till intermodalitet. Det hämmar utvecklingen av näringslivet och sysselsättningen.

Utöver de transportpolitiska målen, är den nationella strategin för hållbar regional utveckling (skr. 2020/21:133) viktig att förhålla sig till. Trafikverket har i sitt arbete med infrastrukturplanering en viktig uppgift i detta sammanhang.

3. Förslag för ökad måluppfyllelse

3.2 Tillgänglighet

Länsstyrelsen ser positivt på flera av de förslag som syftar till att öka tillgängligheten i trafiksystemet, bland annat gällande inriktningen att nyttja kapaciteten i befintlig infrastruktur mer effektivt, minska trafikstörningar av infrastrukturarbeten och anpassa trafiklagstiftningen till cykeltrafikens förutsättningar. Länsstyrelsen delar även bilden av de utmaningar och behov av långsiktiga lösningar för landsbygders mobilitet och tillgänglighet. Där ingår också behovet av en väl fungerande kollektivtrafik för att transportsystemet ska vara tillgängligt för alla.

3.3 Klimatpåverkan

I direktivet liksom i den klimatpolitiska handlingsplanen är utgångspunkten att nationella och globala klimatmål samt Sveriges klimatåtaganden gentemot EU ska nås. Länsstyrelsen kan utifrån underlaget inte läsa sig till hur transportplaneringen konkret kan bidra till att nå klimatmålen utan i underlaget konstateras enbart att Sverige behöver minska utsläppen snabbt för att nå det nationella målet och Sveriges ESR-beting samt att med nu beslutade styrmedel kommer gällande mål inte att nås.

3.4 Miljö och hälsa

Biologisk mångfald

Länsstyrelsen ser positiv på att inriktningsförslaget anger en ambition att återställa biologisk mångfald och bekämpa invasiva arter.

Luft

I underlaget framkommer att miljö kvalitetsnormerna kan komma att överskridas. Det framgår dock inte i underlaget vad som skulle kunna bidra till att minska halterna av partiklar och kvävedioxid.

3.5 Trafiksäkerhet

Länsstyrelsen ser positivt på att Trafikverket arbetar vidare med nollvisionen och att ett brett anslag med åtgärder på olika nivåer föreslås för att nå målen.

3.6 Civil beredskap

Länsstyrelsen förordar att behoven för totalförsvaret, som till exempel värdlandsstöd, behöver ingå i såväl inriktningsunderlaget som i den nationella planen.

Trafikverket har i underlagsrapporten redovisat tre ambitionsnivåer för Trafikverkets arbete med civil beredskap¹ där Länsstyrelsen ser den högsta nivån som nödvändig för att Sverige ska kunna få en robust infrastruktur med god beredskap.

4. Förslag för effektivare genomförande av åtgärder

Länsstyrelsen delar uppfattningen i Trafikverkets förslag att ännu ej byggstartade objekt ska kunna omprövas. Vi menar att motivet för en omprövning dels kan vara att förutsättningarna har förändrats eller projektet blivit för dyrt i förhållande till budgeten.

5. Drift och underhåll av vägar och järnvägar

5.5 Klimatanpassning

Länsstyrelsen instämmer i det som förs fram i inriktningsunderlaget gällande klimatanpassning men anser att även stigande vatten bör nämnas bland riskerna som kan påverka infrastrukturen.

6. Utveckling av infrastrukturen

I direktivet till inriktningsuppdraget anger regeringen bland annat att utvecklingen av transportinfrastrukturen ska bidra till regional utveckling, landsbygdsutveckling och stärka näringslivets förutsättningar.

För att uppnå allt det behövs ett robustare järnvägssystem för både gods- och persontrafik, förutsättningar för intermodala transporter och upprustning till BK4 vägar i det finmaskiga vägnätet.

¹ Åtgärder för att stärka förmågan inom krisberedskap och civilt försvar inom beredskapssektorn för transporter. Trafikverket 2024. Publikationsnummer:2023:221

Länsstyrelsen delar Trafikverkets syn gällande underhåll, att det är positivt och nödvändigt för utvecklingen, i synnerhet för landsbygden. Samtidigt innebär det att nödvändiga investeringar i

Dalarna som borde genomförts för länge sedan inte ryms. Det är investeringar som är motiverade av den gröna omställningen och utvecklingsbehoven i vårt län. På sidan 195 nämns TENT-T:s stomnätskorridor Skandinavien – Medelhavet och på s 196 beskrivs stråkeffekter. Vi vill i det sammanhanget särskilt nämna förbindelser längs stora pendelstråk, mellan stora städer och till mindre orter, inte minst för förstoring av arbetsmarknadsregionerna.

7. Förslag fördelning av ramar

7.4 Förslag till inriktning i de olika ramnivåerna

Länsstyrelsen i Dalarna förordar åtminstone den högsta ramnivån om +20% för att utveckla BK4-nätet fullt ut och få ett robustare järnvägsnät. Näringslivet i Dalarna har lyft både BK4-nätet och järnvägen som avgörande för företagets tillväxt.

Kontaktuppgifter

Välkommen att kontakta Länsstyrelsen för frågor via telefon eller e-post. Telefonnummer och e-postadress finns längst ner på första sidan. Ange ärendets diarienummer eller ärendebeteckning vid kontakt med Länsstyrelsen. Du hittar numret uppe till höger på första sidan.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Helena Höij med enhetschef Åsa Lindqvist som föredragande.

Kopia till

li.nationellplan@regeringskansliet.se